

Національна академія аграрних наук
Інститут овочівництва і баштанництва

КАТАЛОГ
МОРФОЛОГІЧНИХ ОЗНАК ЦИБУЛИН
ВИДУ ЦИБУЛЯ РІПЧАСТА (*ALLIUM CERA* L.)

Селекційне, 2020

Видається за рішенням Вченої ради Інституту овочівництва і баштанництва НААН (протокол № 8 від 28.10.2020 р.)

Митенко І. М., Біленька О. М. Каталог морфологічних ознак цибулин виду цибуля ріпчаста (*Allium cepa* L.) Селекційне : Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2020. 14 с.

Авторський колектив: І. М. Митенко, кандидат с.-г. наук, О. М. Біленька, кандидат с.-г. наук

Рецензенти: Задорожна О. А., к. б. н., провідний н.с. Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва

Багаторічна робота стосовно колекційних зразків цибулі ріпчастої в Україні потребувала використання сучасних методів їх класифікації і ведення банку даних. Каталог є наочним доповненням до Методики проведення експертизи сортів з визначення відмінності, однорідності і стабільності. Каталог включає якісні, кількісні ознаки зразків рослин цибулі ріпчастої, які мають свою градацію, ступінь виявлення, граничні межі та рівень прояву морфологічних ознак.

Видання розраховане на науковців-селекціонерів, аспірантів та насіннярів при проведенні інспектування посівів.

ЗМІСТ

1. Фенологічні фази росту та розвитку рослин	4
2. Ботанічна класифікація виду <i>Allium</i> L.	4
3. Види морфологічних ознак	5
4. Зразки еталони та стандарти	17
5. Перелік посилань	19

Фенологічні фази росту та розвитку рослин

Коди	Фази росту і розвитку
1	Сходи
2	Утворення листків
3	Формування цибулин
4	Полягання листків
5	Утворення квітконоса
6	Цвітіння
7	Фізіологічна стиглість насіння

Ботанічна класифікація *Allium* L.

Домен	Ядерні	Eukaryota
Царство	Зелені рослини	Viridiplantae
Відділ	Вищі рослини	Streptophyta
Надклас	Покритонасінні	Streptophyta
Клас	Однодольні	Liliopsida
Порядок	Холодкоцвіті	Asparagales
Родина	Амарилісові	Amaryllidaceae
Підродина	Цибулеві	Alliaceae
Рід	Цибуля	<i>Allium</i>
Вид	цибуля ріпчаста цибуля шалот цибуля багатоярусна цибуля батун цибуля ведмежа (черемша) цибуля галузиста цибуля запашна цибуля порей цибуля слизун цибуля шніт часник	<i>Allium cepa</i> L. <i>Allium ascalonicum</i> L. <i>Allium proliferum</i> Schrad. <i>Allium fistulosum</i> L. <i>Allium ursinum</i> L. <i>Allium ramosum</i> L. <i>Allium odorum</i> L. <i>Allium porrum</i> L. <i>Allium nutans</i> L. <i>Allium schoenoprasum</i> L. <i>Allium sativum</i> L.

Цибулина: розмір

малий (<5 см)

середній (6-7 см)

великий (>8 см) .

Цибулина: за висотою

дуже низька

низька

середня

висока

дуже висока

Цибулина: діаметр

малий

середній

великий

Цибулина: відношення висота/діаметр (індекс форми)

дуже мале $< 0,5$

Мале $0,6-0,7$

Середнє $0,8-1,3$

велике $1,4-2$

дуже велике > 2

Цибулина: позиція максимального діаметра

у верхній частині

посередині

біля основи

Цибулина: шийка за шириною

дуже вузька ($< 0,9$ см)

вузька (0,9-1,1 см)

середня (1,2-1,4 см)

широка (1,5-1,7 см)

дуже широка ($> 1,7$ см)

Цибулина: форма повздовжнього розрізу

еліптична

яйцеподібна

широкоеліптична

округла

широкообернено-яйцеподібна

Цибулина: форма повздовжнього розрізу

широко-яйцеподібна

ромбічна

поперечно-еліптична

поперечно-вузькоеліптична

Цибулина: форма верхівки

вдавлена

плеската

слабо опукла

округла

слабо спадаюча

сильно спадаюча

Цибулина: форма основи

заглиблена

плеската

округла

слабо конусоподібна

сильно конусоподібна

Цибулина: основне забарвлення сухої шкірки

біде

сіре

жовте

коричневе

рожеве

червоне

Цибулина: забарвлення соковитих лусок

відсутнє

зеленувате

червонувате

Цибуля ріпчаста *Allium cepa* L.

Зразки-еталони

Ознака	Рівень прояву ознак	Код	Назва зразка еталона	№ Національного каталогу реєстрації установи
1	2	3	4	5
Цибулина: за висотою	дуже коротка	1	Сквирська Ялтинська	UL 2900008 UL 2900013
	коротка середня	3	Мавка	UL 2900118
		5	Ткаченківська Варяг	UL 2900004 UL 2900185
	висока	7	Амфора	UL 2900026
	дуже висока	9	Любчик	UL 2900134
Цибулина: діаметр	малий	3	Любчик	UL 2900134
	середній	5	Ткаченківська	UL 2900004
	великий	7	Ялтинська	UL 2900013
Цибулина: відношення висоти до діаметра	дуже мале (0,5)	1	Ялтинська Сквирська	UL 2900013 UL 2900008
	мале (0,7)	3	Мавка	UL 2900118
	середнє (1,0)	5	Ткаченківська Варяг	UL 2900004 UL 2900185
	велике (2)	7	Амфора	UL 2900026
	дуже велике (>2)	9	Любчик	UL 2900134
Цибулина: позиція максимального діаметра	у верхній частині	1	Амфора	UL 2900026
	посередині	2	Ткаченківська Мавка	UL 2900004 UL 2900118
	біля основи	3	-	
Цибулина: форма (у поздовжньому розрізі)	еліптична	1	Любчик	UL 2900134
	яйцевидна	2	Амфора	UL 2900026
	широкоеліптична	3	-	
	округла	4	Ткаченківська	UL 2900004
	широкояйцевидна	5	-	
	широкообернено-яйцевидна	6	-	
	ромбічна	7	Харківська 82	UL 2900005
	поперечноеліптична	8	Мавка	UL 2900118
	поперечно-вузькоеліптична	9	Сквирська Ялтинська	UL 2900008 UL 2900013

1	2	3	4	5
Цибулина: форма верхівки	злегка зігнута	1	-	
	плеската	2	Ялтинська	UL 2900013
			Сквирська	UL 2900008
	злегка опукла	3	Амфора	UL 2900026
	округла	4	Ткаченківська	UL 2900004
			Веселка	UL 2900006
	злегка спадаюча	5	Харківська 82	UL 2900005
	дуже спадаюча	6	Любчик	UL 2900134
Цибулина: форма основи	заглиблена	1	-	
	плеската	2	Ялтинська	UL 2900013
			Сквирська	UL 2900008
	округла	3	Ткаченківська	UL 2900004
			Варяг	UL 2900185
	злегка конусовидна	4	Амфора	UL 2900026
	конусовидна	5	Любчик	UL 2900134
Цибулина: товщина сухої шкірки	тонка	3	-	
	середня	5	Ткаченківська	UL 2900004
	товста	7	Варяг	UL 2900185
Цибулина: основний колір сухої шкірки	білий	1	Білянка	UL 2900027
	сірий	2	-	
	зелений	3	-	
	жовтий	4	Ткаченківська	UL 2900004
	коричневий	5	Варяг	UL 2900185
	рожевий	6	Амфора	UL 2900026
	червоний	7	Мавка	UL 2900118

Зразки стандарти:

Ткаченківська UL 2900004 – (для гострих сортів);

Мавка UL 2900118, Веселка UL 2900006, Глобус UL 2900010 –
(для напівгострих сортів)

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС-тест). Картопля, овочеві, гриби. Київ : ТОВ «Нілан-ЛТД». 2016. С. 898-917.
2. Методические указания по селекции луковых культур. Москва : ВНИИИССОК. 1989. 64 с.
3. Широкий унифицированный классификатор СЭВ и Международный классификатор СЭВ рода *Allium* L. Оломоунц. 1980. 42 с.
4. Изучение коллекции лука и чеснока. Ленинград : ВИР. 1986. 16 с.
5. Казакова А. А. Лук. / Культурная флора СССР. Ленинград : Колос. 1978. 263 с.
6. Прохоров И. А. Потапов С. П. Практикум по селекции и семеноводству овощных и плодовых культур. Москва : Агропромиздат. 1988, С. 3-183.
7. Изучение и поддержание в живом виде моровой коллекции лука и чеснока. / Методические указания. Санкт-Петербург : ВИР. 2005. 109 с.

